

Szegedi Unnepi Hetek

A Szegedi Akadémiai Bizottság székházában ma délelőtt 10 órakor nyílik a Szőkefalvi-Nagy Béla 80. születésnapja tiszteletére rendezett tudományos konferencia Funkcionális analízis és alkalmazásai címmel.

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK
 Juhász Gyula Művelődési Központ
 H. Nagy Anikó festőművész kiállítása szombat és vasárnap kivételével, naponta 10 és 18 óra között.

A Somogyi-könyvtárban
 Ötszázötven év könyvei a százötz éves Somogyi-könyvtárban. Naponta 10 és 18 óra között.

Kálvária Galéria (dr. Boross J. u. 27.)
 Plein Air '93 Csongrád, a nemzetközi alkotótételep kiállítása.

Móra Ferenc Múzeum
 Kőbezárt világ (kövületek) az I. emeleten.

Ókori művészet – kiállítás a Szépművészeti Múzeum válogatott gyűjteményéből – a II. emeleten.

A Horváth Mihály utcai Képtárban:
 Testvéri diptychon. Temes megye és a Vajdaság képzőművészeinek munkáiból

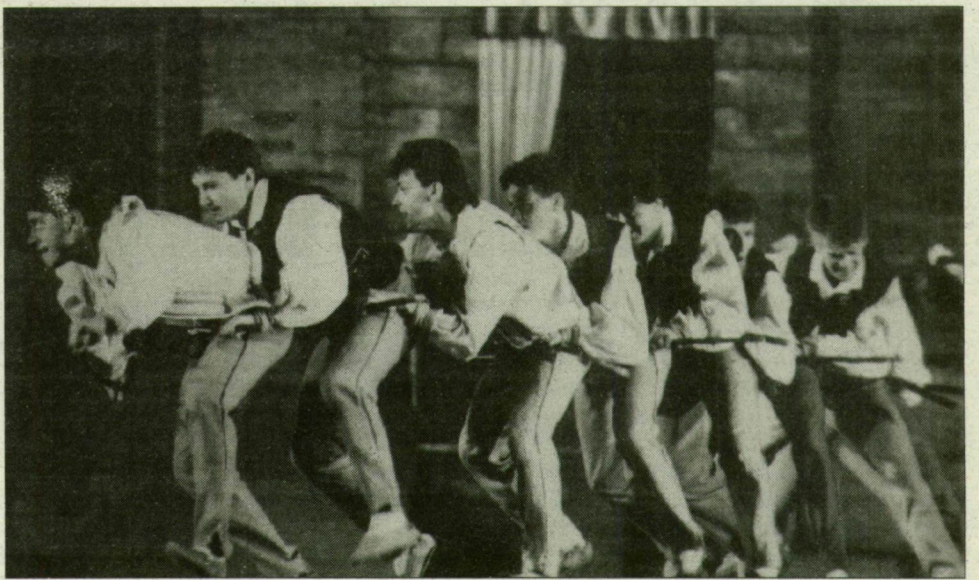
rendezett Szegedi Fesztivál Tárlat.
 Fekete-ház
 Baross Gábor, a vasminiszter
 Ortodox egyházművészet
 Ifjúsági Ház
 Werner Degreif képzőművészeti kiállítása
 A JATE Dugonics téri épületében (I., II. emelet, aula)
 Magyar organikus építészet
 A Bálint Sándor Művelődési Házban
 Kicsinyek, színházak, istenek – fotók és festmények Kína életéről.

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK
 Móra Ferenc Múzeum
 Lucs-képgyűjtemény
 Patika-múzeum
 Csak egy földünk van (természettudományi kiállítás)
 Móra-emlékszoba
 „avarnak mondták magukat” (régészeti kiállítás)
 Csongrád megyei népművészet (néprajzi kiállítás)
 Mai magyar szobrászat
 Válogatás a múzeum képzőművészeti törzsanyagából

A Szegedi Vár
 Szeged múltja, jelene, jövője (várostörténeti kiállítás)
 Fekete-ház
 Csongrád- és Csanád megyék társadalma 1867-1945
 Buday György élete és művei
 Varga Mátyás színház-történeti kiállítása (Bécsi krt. 11/A)
 Diszlettervek, grafikák, kerámia (14-18 óra között)
 Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Szeged-Tápé, Vártó u. 4.)
 Szélmalom – berendezett malom (Szeged-Kiskundorozsma, Bölc s. u.)

■ A néptáncfesztivál dóm előtti gálájának, a Mesemondó című előadásnak volt egy szupersztárja: Berez András.

Ő volt a Mesemondó a játékokban. Tulajdonképpen hálátlan szerepet kapott, részint mert keveset tudott énekelni, másrészt mert a meséjét fél óras megszakításokkal – tánc- és dramatikusan betétek után – mondhatta. De ahogyan mondta... Nyilvánvalóan a gyűjtőútjain „fölszedett”, ezer meg ezer apró megfigyelés tudatos szintézise, s a népi mesemondók magatartásának teljes elsajátítása kellett hozzá. Vagy nem. Mert hiszen úgy tűnt, hogy ez az ember ilyenek született. Eleve színésznek, mesemondónak. Esze- és szavajárása mint a régiek meséiből ismert, intelligens, jó humorú parasztembereké; mások, mint idecsöppent-hazatalált – nekünk leginkább Tamási Árontól ismert – székely góbé; megint mások, amikor a szövegébe aktuális szöveccet csempészett, nevével, modern színpadon archaizáló tréfamester.

A kassai profik. (Fotó: Gyenes Kálmán)

Berez András szupersztár Néptáncgála a szabadterin

Mitől volt mégis annyira modern Berez András mesemondása, hogy a szabadtéri közönsége élvezettel azonosult vele? Nem tudom. Talán mert hiteles volt. Lehetett érezni, ez a fiatal ember mindent tud a tárgyáról-témájáról; a sajátjává egyénítette a speciális szó- és mondatfűzés fortélyait, a hangjával, a szövegzésével megkapó színészi teljesítményt nyújtott.

Hálás szerepben, a folyton sűrű királykisasszonyban remek, lendületes volt Zsákay Júlia, s a felnőtt szólisták – Makovinyi Tibor, Halmi Zoltán, Ertl Péter, Rémi Tünde

– is perfekt, stílszerű (tánc)játékkal szórakoztattak.

A történet – mely szerint a Gonosz, a Boszorkány átka miatt sír örökké az amúgy vidám királyi gyermek – gördülőkegyen fogadta be a fesztivál összes külföldi vendégegyüttesének táncbetéteit (még a Szászcsavási Dalárda énekét is). Az első részben a királyi udvarban próbálták vigasztalni mutatványaikkal a kis királylányt – s ez legjobban a Kassáról érkezett, akrobatikus táncszámot produkáló vendégeknek sikerült. A második részben – amikor a Boszi elrabolta és a Föld távoli pontján lepottyantotta a sűrű kicsikét – a pásztorral, aki rátalált, járták a világot, s látták a népeket táncolni. Mígnem koronás atyjaura s az ő bolondja a Gonoszt legyözve

hazavitte az immár csupa élet leánykát. A magyar csoportoknak a kezdő- és záróképek adtak munkát, eszközös táncokot koreografált számukra Stoller Antal, szép tucukodi táncot az első rész fináléjaként Zsuráfszky Zoltán, mezősegít a darab végére Diószegi László; aki most először rendezte a néptáncgálát.

Vagyis a fiatalabb koreográfusnemzedék tagjai, úgyis, mint tanítványok ezennel átvették a stafétabotot Novák Ferencről, a szegedi szabadtéri táncjátékok atyamesterétől. S mintha hangsúlyozni is szeretné ezt – hiába szólongatta a jól kifundált tapsrend idején Mesemondó-Berez, „Tata” nem ment a színpadra. De kétségtelenül jelen volt...

S. E.

A fájdalom ellen

Dr. Wollemann Mariát köszöntötték

A közelmúltban tudományos ülésen köszöntötték munkatársai és tisztelői dr. Wollemann Mariát, a Szegedi Biológiai Központ Biokémiai Intézetének egykori igazgatóját, tudományos tanácsadóját hetvenedik születésnapja alkalmából. Munkatársai, egykori tanítványai – akik ma sikeres kutatók – számoltak be az elmúlt időszak kutatási eredményeiről. Éppen tizenöt éve indult Magyarországon dr. Wollemann Mária vezetésével az opioid receptor kutatás. A sikeres kutatóorvos – számos tudományos könyv szerzője, folyóirat szerkesztőségi tagja, rangos kitüntetések birtokosa – eredményeinek nagy része lesz abban, ha hamarosan kezünkben lesz az ideális, mellékhatásoktól mentes fájdalomcsillapító szer.

követelményeknek. Ezért volt jelentős a szegedi kutatócsoport eredménye, hiszen dr. Wollemann Mária vezetésével a világon elsőként sikerült egy Fehér-tó környékén nagy számban előforduló kecskebékafaj agyából egy újfajta opioid receptort, a kappa-receptort izolálni, tisztán viszonylag nagy mennyiségben előállítani, a további vizsgálatokat, a szerkezet felderítését is lehetővé teszi. A kappa-receptorokhoz kötődő anyagok fájdalomcsillapító hatásukat a gerincvelőben fejtik ki, így gyógyszer-függőség nem alakul ki, a kábító hatás sem jelentkezik. Bel- és külföldi kooperációban a szegedi munkacsoport irányításával már keresik a fenti receptorokhoz kötődő szintetikus vegyületeket, új fájdalomcsillapító gyógyszerjelölteket. Sok ígéretes akadt már közülük, bár a klinikai kipróbálás még hátra van. Ezek a szintetikus gyógyszerek nem bomlanak le olyan gyorsan, mint a természetben keletkező és az opiát receptorokhoz kötődő endogén vegyületek. A kutatások azt is kimutatták, hogy a kappa-receptorokhoz kapcsolódó vegyületek például kokain függőség gyógyításánál is hatékonyan alkalmazhatók.

Dr. Wollemann Mária iskolát teremtett, a szegedi receptorkutató csapat ma is élvonalbeli. Rendkívüli olvasottságával, naprakész ismereteivel továbbra is segíti a munkát.

Toth Éva

Matematikusok kongresszusa

- a 80 éves Szőkefalvi-Nagy Béla tiszteletére

A világ matematikusai Szegeden találkoznak ezen a héten: iskolateremtő magyar kollégájuk, Szőkefalvi-Nagy Béla akadémikus 80. születésnapja alkalmából rendez nemzetközi konferenciát a JATE Bolyai Intézete és a Szegedi Akadémiai Bizottság augusztus 9-től 13-ig.

A „Funkcionálanalízis és alkalmazásai” című, a SZAB Somogyi utcai székházában ma, hétfőn 10 órakor kezdődő

kongresszuson majdnem 60 előadás hangzik el, plenáris ülések és szekciókban. Az USA, Kanada, Japán, Tajvan, India, Izrael és szinte valamennyi európai ország neves tudósai megismerkednek a város és a környék nevezetességeivel is. A Szőkefalvi-Nagy Béla születésnapja alkalmából rendezett konferencia résztvevőinek fogadást ad kedden a város polgármestere és az egyetem rektora.

■ *Míg önre vártam az SZBK halljában, röpké öt perc alatt angol, német, orosz és francia szót is hallottam. Megélnékítette a biofizikai konferencia a külföldi kapcsolatokat?*

– Mindig vannak külföldi látogatóink, de most folyik az Európai Tudományos Alapítvány kéthetes nyári iskolája, ennek köszönhető a nagy forgalom.

■ *Világkongresszus és szegedi szakkonferencia után vagyunk. Hogyan jött létre ez a két rendezvény?*

– Három évvel ezelőtt a budapesti világkongresszus tervével együtt merült föl, hogy elsősorban a kongresszus résztvevőinek egy szakosított konferenciát is lehetne rendezni. A biofizika nem eléggé jól definiált tudományterület, hiszen hátterület a biológia és a fizika között. Jó pár évvel ezelőtt már létezett annak az igénye, hogy a biofizikának egy olyan ágát kellene hangsúlyozni, amely inkább a fizikai megközelítésre alapoz, vagyis a biológiában tapasztalható fizikai jelenségekkel foglalkozik. Három éve a Tiszta és Alkalmazott Fizika Nemzetközi Egyesületében egy biológiai fizika szekciót hoztak létre, s az alapítók kértek meg, hogy szervezzünk a szakterületnek egy konferenciát, melynek témája a biológiai molekulák dinamikája és működése. Ez egy kicsit szűkebb terület, ide tartozik például a komputeres szimuláció, a molekulák fizikai számítása, fehérjemozgások dinamikai vizsgálata.

■ Biofizikai „nagy hét” után Nagy siker volt a szegedi konferencia

Biofizikai világkongresszus Budapesten, szakosított kísérő konferencia Szegeden, valamint külföldi hallgatók számára kéthetes nemzetközi iskola, ugyancsak városunkban: zsúfolt programjuk volt az elmúlt időben a kutatóknak. A szegedi konferencia nemcsak itthon, hanem a világon is egyedi volt, hiszen a terület nemzetközi szervezetének e szekciója most először invitálta találkozóra a tudósokat. Hogy mi végett, arról dr. Ormos Pál tudományos tanácsadóval, a Szegedi Biológiai Központ Biofizikai Intézetének igazgatóhelyettesével beszélgettünk.

■ *Milyen volt a konferencia fogadtatása?*

– A szűkebb terület ellenére közel 110 tudós érkezett Szegedre, majd harminc országból. Meglepően jó volt a fogadtatás. A legnagyobb nevek jöttek el, egy fárasztó kongresszus után egyikük sem utasította vissza a szegedi meghívást. Egyelőre persze az élmény is friss, de mondhatom, nagy siker volt.

■ *Lehet Magyarországon a biológiai fizikát fiatal tudományterületnek nevezni?*

– Amennyire Magyarországon fiatal ez a terület, annyira a világon is az. De egyre többen foglalkoznak vele, külön szervezete van most már, tehát a súlya is nő.

■ *Ennek a közvetlen gyakorlati felhasználhatóság az oka?*

– Egészen konkrétan érte nem, ez elsősorban alaptudomány. Persze rengeteg gyakorlati jelentősége van: meg-

értjük a fehérjemolekulák működését, mozgását, megértjük, hogy mi határozza meg az alakjukat. Távolati gyakorlati jelentősége van, hiszen tudományos fejlesztő intézetek óriási pénzeket költenek e kutatások gyakorlatba ültetésére. Sok szó esik manapság például a bioelektronikáról, hogy a számítógépek következő generációja biológiai analógiák szerint fog működni, fehérjemolekulák modellezése alapján. A gyógyszeripar szempontjából például lényeges a csatornamolekulák működése a sejtmembránban. Tehát inkább a közvetett gyakorlati kihatások a fontosak.

■ *Az SZBK mennyi pénzt tud költeni e kutatásokra?*

– Egyre kevesebbet. A központ költségvetési finanszírozása sajnos ott tart, hogy az a pénz, amiből megalakuláskor még bőven jutott kutatásra is, ma a ház fenntartására sem elég. Persze vannak egyéb forrásaink is, amelyekre konk-

rét kutatási javaslattal lehet pályázni. Egyre több hasonló külföldi lehetőséget nyit meg az EK is, magyarországi viszonylatban nagy összegeket kaptunk a Phare-Accord programból. A magyar realitás az, hogy alapkutatásra nincs pénz, ráadásul szerintünk a magyar pénzosztás nem veszi figyelembe, hogy az SZBK milyen jó. A tudományt meg lehet mérni, erre vannak különböző módszerek. Akárhogy mérünk, kiderül, hogy a szegedi központ az első között van, a finanszírozása viszont az utolsók között. Mi ezt mindig is sérelmeztük.

■ *Ön szerint a biofizikai konferencia Szegedre irányította a figyelmet?*

– A világkongresszust a biofizikusok egyesülete szervezte, de a munka nagy része a szegedieké volt. Reméljük, ennek lehet hatása, de Magyarországon rejtélyes okokból egy vidéki kutatóközpont mindig a háttérben marad. Talán a pestiek ennyivel jobban tudnak lobbyzni. Mindenki elismeri, hogy ez igazságtalan, de a válasz csak az, hogy ha több pénzt adnak, akkor valaki mástól el kell venni. Külföldi pályázati pénzekből viszont meglepően jól részesül az SZBK, a nemzetközi elismerésünk jobb, mint a hazai.

Panek József